

REPERTORIUM VAN TIJDSCHRIFTLITERATUUR OP HET GEBIED VAN ACCOUNTANCY EN BEDRIJFSHuishoudkunde

*Versijnt maandelijks, behalve in augustus.
Samengesteld door de Stichting voor Econo-
misch Onderzoek der Universiteit van Am-
sterdam.*

A. ACCOUNTANCY

II. HET ACCOUNTANTSBEROEP

Berufsordnung für Wirtschaftsprüfer

Het beroep van Wirtschaftsprüfer ontstond in Duitsland doordat in 1931 voor naamloze vennootschappen de wet accountantscontrole dwingend voorschreef. De nieuwe wet op het accountantsberoep van dit jaar laat het werkterrein van de 1500 accountants ongewijzigd.

De wettelijk vereiste controles betreffen voornamelijk de wettelijk vereiste jaarrekening van de naamloze vennootschappen. Voorts zijn nog aan verplichte controle onderworpen crediet- en verzekeringsinstellingen ook indien deze niet in de vorm van een n.v. worden gedreven.

De wet op het accountantsberoep eist een bepaalde studie van bedrijfseconomie, sociale economie en recht en een 6-jarige ervaring in het bedrijfsleven, waarvan minstens 4 jaar als accountant. De examens worden niet centraal afgenomen, maar door de bondstaten afzonderlijk.

De wet laat het toezicht op en de regeling van de beroepsuitoefening aan de beroeps-genoten zelve over. Hiertoe is een Wirtschaftsprüferkammer gevormd. Deze kamer mag zelf reglementen opstellen. Om te zorgen dat de kamer bij haar werkzaamheden het algemeen belang niet schaadt is er een commissie bestaande uit vertegenwoordigers van de accountantskamer en de Deutsche Industrie- und Handelstag, waaraan alle maatregelen, waarbij het algemeen belang is betrokken moeten worden voorgelegd.

De handhaving van het tuchtrecht ligt in handen van de gewone rechterlijke macht. De rechterlijke colleges worden dan echter uitgebreid met accountants als assessoren. De wet kent als tuchtrechtelijke straffen waarschuwing, berisping en geldboete tot maximaal DM 10.000.

A II - 4
E 635.451 : E 741.23

Der Volkswirt, 8 juli 1961

Wet op de Registeraccountants

Hoogewerff, J. J. — In het voorlopig verslag betreffende het ontwerp van wet op de registeraccountants van de bijzondere commissie der Tweede Kamer wordt naast waardering voor het werk van de commissie-Van der Grinten kritiek uitgeoefend op het ontwerp van wet en de memorie van toelichting. Sommige leden vrezen dat de eenzijdige samenstelling van de commissie-Van der Grinten, waarin alleen leden van de vóór 1914 opgerichte organisaties zitting hadden, haar stempel op het werk van deze commissie zal hebben gedrukt. Een aantal leden achten het ontwerp onvolledig, overbodig en onbevredigend.

Veel leden achten het van groot belang, dat thans de regeling op publiekrechtelijke grondslag zal geschieden, al betreuren zij het dat de voorgestelde regeling niet algemeen is. Schrijver acht het van betekenis dat het ontwerp rekening houdt met de snelle ontplooiing van de bedrijfseconomische wetenschappen. Hierbij sluit aan de erkenning, dat de bedrijfsvoering op wetenschappelijke grondslag een universitaire, of althans academische voorbereiding eist. Hij is evenwel van mening dat van het ontwerp geen afdoende regeling van het accountantsberoep kan worden verwacht. De memorie van antwoord bevat weinig dat tot een oplossing kan bijdragen. Om uit de impasse te komen doet schrijver enkele suggesties. Tot slot wordt de hoofdinhoud van het adres van het Bestuur van het Nederlands Instituut van Accountants gericht tot de Leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal vermeld.

A II - 4
E 635.451 : E 741.23

Maandblad voor Bedrijfsadministratie en -organisatie, juli 1961

B. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

a. ALGEMENE BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE

II. BEDRIJFSHUISHOUDKUNDE ALS WETENSCHAP

Management education in ferment

Grunewald, Prof. Adolph E. — Er is een wisselwerking tussen wetenschap en bedrijfsleven. De universiteit is hierdoor van aanschijn veranderd: de studenten gaan niet meer naar de universiteit om der wetenschap wille, maar om een bepaald examen af te leggen en zodoende een hoger inkomen te verwerven. Dit geldt vooral voor diegenen, die techniek, natuurwetenschappen of bedrijfseconomie studeren.

Robert Gordon en James Howell hebben een onderzoek ingesteld naar de situatie van het hoger bedrijfseconomisch onderwijs in de Verenigde Staten. Deze situatie bleek, vooral op het undergraduate niveau, allerm minst bevredigend te zijn. Een van de meest fundamentele punten van kritiek op het hogere bedrijfseconomisch onderwijs in de V.S. is, dat het intelligentiepeil van de studenten zo laag ligt. De bedrijfseconomische studie dreigt een toevluchtsoord te worden voor diegenen, die niet begaafd genoeg zijn om een andere hogere studie te volgen. Het leerprogramma van de bedrijfseconomische undergraduate-opleiding is veel te pover: wis- en natuurkunde en geschiedenis ontbreken geheel en al, en het bedrijfseconomisch onderwijs is te zeer een beschrijving van de praktijk van het bedrijfsleven. Bij eventuele herzieningen is de grootste moeilijkheid, dat men niet precies weet met welke opleiding het bedrijfsleven het beste gebaat is.

Volgens de schrijver is er in het bedrijfsleven behoefte aan een élite, die beschikt over een brede algemene ontwikkeling. Wat betreft het bijbrengen van algemene vorming is de universiteit het bij uitstek geschikte instituut; het bedrijfsleven zelf kan dit niet. Er kan echter verschil van mening bestaan over de vraag of de universiteit wel de aangewezen instelling is om een bedrijfseconomische vorming te geven. De universiteit, zo meent de schrijver, is zeer zeker in staat om algemeen inzicht en een bepaalde manier van denken inzake bedrijfseconomische problemen bij te brengen; maar het is niet de taak van een universiteit om specialisten te vormen; dit laatste kan het bedrijfsleven zelf beter.

Ba II - 4
E 031

Management International, 1961, nr.2

IV. LEER VAN DE KOSTPRIJS EN DE PRIJSVORMING

Het bedrijfseconomische effect van revaluatie

Burg, Dr. P. J. van der, en Drs. H. Willems — Uitgedrukt in nationale valuta zullen de kapitaalgoederen van de onderneming, voor zover deze van nationale oorsprong zijn, slechts herwaarderung behoeven indien van de revaluatie invloed uitgaat op de vervangingswaarde. Een eventuele daling van de vervangingswaarde kan ten laste van de herwaarderingsrekening worden gebracht.

De waarde van de in het buitenland aanwezige produktiemiddelen moet voor de opstelling van de balans in nationale valuta worden omgerekend, hetgeen in een waarde-daling zal resulteren conform het revaluatiepercentage.

Voor de nominale activa als debiteuren en kas zal, voor zover deze niet luiden in gerevalueerde valuta, de revaluatie een nadeel veroorzaken. Hiertegenover staat een voordeel op gerevalueerde valuta op in buitenlandse valuta luidende verplichtingen.

Vervolgens gaan de auteurs de gevolgen na voor de activiteit en de winstcapaciteit, waarbij achtereenvolgens worden besproken de nadelen verband houdende met buitenlands verkochte totale produktie, in vreemde valuta gefactureerde export, verlaging van in gerevalueerde valuta luidende exportprijzen, verlaging binnenlandse verkoopprijzen, verhoging invoerrechten in het buitenland, omzetsdaling door contingentsvermindering. Tegenover deze nadelen staan dan als voordelen de daling van de kostprijs van de produktie in binnen- en buitenland. Behalve deze methode van berekening van de gevolgen van revaluatie voor de activiteit en de winstcapaciteit schetsen de schrijvers nog een enigszins afwijkende methode van berekening, die kan worden opgezet door de verandering in de resultaten afzonderlijk te berekenen voor de bedrijven in het land van revaluatie en die daar buiten.

Ba IV - 2
E 425.321.2 : E 253

Maandblad voor Accountancy en Bedrijfshuishoudkunde, juli 1961

Vaste prijzen als object van theoretische beschouwing

Woestijne, Dr. W. J. van de — Vaste prijzen zijn alleen maar mogelijk bij homogene goederen en vormen een element van prijspolitiek. Vaste prijzen worden bepaald door concurrentie op de nationale markt: de consument heeft hierbij in één winking de keus

tussen artikelen en prijzen van verschillende concurrerende aanbieders. Bij vrije prijzen is in feite sprake van een prijsvorming welke beperkt is tot de lokale markt: dan wordt de consument in een winkel geconfronteerd met de prijszetting van slechts één aanbieder. De stelling dat de vaste prijs meebrengt dat de marge zo hoog dient te zijn als door de kosten van de duurst werkende winkels zou worden bepaald, wordt door de auteur als theoretisch en praktisch onhoudbaar afgewezen. Door een artikel van een merk te voorzien, wordt het in de ogen van de consument meer homogeen dan anders het geval zou zijn. Dreigt het artikel verliesgevend te worden, dan dient zodanig met de afzetelasticiteit te worden gemanipuleerd dat de optimale prijs tenminste de integrale kosten dekt. Een verbod van vaste prijzen zal, een eventuele overgangperiode daargelaten, niet leiden tot een chaos op prijzengebied, maar wel tot een opbreken van de nationale markt in lokale deelmarkten en, in het algemeen, tot een minder doorzichtig maken van de markt voor de consument. De auteur stelt dat het een vraag van economische politiek is of aan deze toestand de voorkeur zal worden gegeven.

Ba IV - 9

Economisch-Statistische Berichten, 21 juni, 28 juni en 5 juli 1961

E 13

Price Cutting and Monopoly Power

Brooks Jr., R. C. — Algemeen wordt aangenomen dat een prijsverlaging met de bedoeling om concurrenten van de markt te verdrijven aan effectiviteit inboet naarmate het toetreden tot de bedrijfstak voor nieuwe ondernemingen gemakkelijker is. Hierbij wordt echter veelal over het hoofd gezien, dat de bereidheid van een onderneming om door middel van een tijdelijke prijsverlaging concurrenten uit te schakelen, ondernemers ervan weerhoudt tot die bedrijfstak toe te treden. In dit artikel wordt getracht aan te tonen hoe een dergelijke prijspolitiek succesvol kan zijn zelfs indien nieuwe ondernemingen gemakkelijk op de markt kunnen komen. Tevens wordt een poging gedaan om duidelijk te maken dat zowel een defensieve als een agressieve politiek van prijsverlaging de concurrentie kan verminderen. Nader wordt ingegaan op de vraag hoe de prijsverlaging met de bedoeling om concurrenten uit te schakelen kan worden onderscheiden van prijsverlaging met een ander oogmerk, terwijl aandacht wordt besteed aan de mogelijkheden welke de bestaande wetten in de Verenigde Staten bieden om de ongewenste vormen van prijsverlaging te bestrijden.

Ba IV - 9

Journal of Marketing, juli 1961

E 133.33

V. LEER VAN DE FINANCIERING

Recente opvattingen omtrent de jaarverslaggeving van de n.v.

Kruize, Drs. F. H. — De schrijver trekt voor twee punten een vergelijking tussen de opvatting van een commissie van de Dr. Wiardi Beckman Stichting inzake de verbetering van de gebrekkige informatie in jaarverslagen en die van de Westduitse regering (resp. in de publicatie „De hervorming van de onderneming” en in het „Entwurf eines Aktiengesetzes”). Het eerste punt heeft betrekking op de in de informatie geïnteresseerde groepen. Het wordt ondoenlijk geacht dat de leiding kan voldoen aan de door de Stichting gewenste verslaggeving die zowel voor aandeelhouders als voor openbare mening, werknemers, vakbonden en overheid bevredigend is (elders in de publicatie wordt nog de leiding van de onderneming genoemd). Reëler is de poging van de Westduitse wetgever om te komen tot een juridisch en economisch zinvolle begrenzing van rechten en verplichtingen van aandeelhouders en leiding, temeer omdat zodoende aansluiting wordt gevonden bij de algemeen erkende economische betekenis van de n.v. nl. de principiële scheiding tussen financiering en leiding. Het standpunt van de Dr. W. B. Stichting ten aanzien van het tweede punt, geheime en stille reserves, is zeer vaag. Het Duitse wetsontwerp spreekt duidelijker taal: de vorming van stille reserves is verboden behalve indien het voorzichtigheidsbeginsel dit noodzakelijk maakt om (a.) de levenskracht en het weerstandsvermogen van de onderneming voor de naaste toekomst te verzekeren; (b.) te voorkomen, dat in de naaste toekomst de waardering van voorraden e.d. bij waardeveranderingen zou moeten worden gewijzigd.

Ba V - 1

Maandblad voor handelswetenschappen 1961 nr. 8

E 771

Beschouwingen over de financiering der produktiehuishouding

Scheffer, Prof. Dr. C. F. — De behoefte van de produktiehuishouding aan financieringsmiddelen vertoont geen onveranderlijk patroon, zelfs niet wanneer men van de groei of inkrimping der bedrijfsomvang abstraheert. De financiering van de produktiehuishouding hangt immers samen met de verwachtingen omtrent het transformatieproces,

d.i. het proces van combinatie van verschillende productiefactoren tot economische nuttigheden. De mogelijkheid nu, om de behoefte aan financieringsmiddelen te dekken is voornamelijk gebaseerd op de verwachting dat de bestede middelen uit de opbrengst van de economische nuttigheden zullen terugvloeien met een zodanig surplus, dat daaruit een vergoeding aan de kapitaalverschaffers kan worden betaald.

Wanneer men de onzekerheden waarmede het transformatieproces gepaard gaat in aanmerking neemt krijgt de financiering met eigen middelen een afzonderlijk aspect. Men kan namelijk stellen, dat aan de zijde van de geldgevers de bereidheid om kortstondig of langdurig tijdelijk financieringsmiddelen aan de productiehuishouding te verstrekken, mede afhankelijk is van de grootte van het aanwezige stootblok aan eigen middelen en dat men zijn eisen ten aanzien van dit stootblok hoger zal stellen naarmate de onzekerheden met betrekking tot het transformatieproces groter zijn. Anderzijds zal ook de geldnemer zich niet gaarne aan incompetentie om verplichtingen te kunnen nakomen blootstellen en naarmate de bedoelde onzekerheden groter zijn zal ook hij voorkeur geven aan de financiering met eigen middelen.

De schrijver is nu van oordeel, dat - wanneer de vraag naar vreemde middelen bij een gegeven kwantum eigen middelen de van geldgeverszijde daarvoor gedachte grenzen niet overtreft - de vormen, waaronder die vreemde middelen kunnen worden aangetrokken, grotelijks substitueerbaar kunnen worden geacht en het doen van een keuze een kwestie van commerciële activiteit worden genoemd.

Ba V - 2 *Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, juli/augustus 1961*
E 341

Algemene aspecten van de besloten N.V. voor familiezaken

Dijk, P. L. — Onder de besloten naamloze vennootschap wordt verstaan de N.V. waarin het voor de buitenstaander niet zonder meer mogelijk is aandelen te verkrijgen. Kenmerkend voor de besloten N.V. is dat de scheiding tussen de leiding van het bedrijf en de eigendom in veel mindere mate bestaat dan bij de open N.V. Een ander aspect vormt de omstandigheid dat deze beslotenheid veelal van slechts tijdelijke aard blijkt te zijn: vaak wordt zij doorbroken door vererving, door het opnemen van (vreemde) deskundigen in de bedrijfsleiding en door het aantrekken van vermogen van buitenstaanders. Nagegaan wordt of de ondernemingsvorm van meestal niet te grote omvang, zoals door de besloten N.V. gedreven, overeenkomt met die welke de Wet onder de (normale) naamloze vennootschap verstaat. Betoogd wordt dat dit in het algemeen niet het geval is; de buitenlandse vorm van een personenvennootschap met beperkte aansprakelijkheid is in Nederland onbekend. Omzetting van een onderneming in een besloten N.V. geschiedt uit fiscale en niet-fiscale overwegingen. Aan de eerste wordt veelal een te groot gewicht toegekend; tot de tweede behoren o.a. de beperking van de aansprakelijkheid en de wens te voorkomen dat door overlijden vermogen aan de onderneming wordt onttrokken. In dit kader wordt tenslotte de oligarchische clausule te berde gebracht.

Ba V - 2 *Tijdschrift voor Vennootschappen, Verenigingen en Stichtingen, juli/augustus 1961*
E 341

Enkele aspecten van de effectenbeleggingsmaatschappij

Gruiter, W. de — Als criteria van indeling van effectenbeleggingsmaatschappijen komen in aanmerking de juridische organisatievorm, de aard van de kapitalisatie, de mate van beheersvrijheid en het al of niet bestaan van specialisatie. De effectenbeleggingsmaatschappij op aandelen met een eenzijdig-open kapitalisatie en een volledige beheersvrijheid zonder bedrijfstaksgewijze specialisatie kan worden gedefinieerd als een maatschappij, met de N.V. als rechtsvorm, welke zich bezighoudt met het op verantwoorde wijze in effecten beleggen van de aan haar toevertrouwde middelen. Voordelen welke het voor de belegger aantrekkelijk maken om via de effectenbeleggingsmaatschappij het vermogen te beleggen zijn de vermindering van het risico-element, de grote mate van deskundigheid van het bestuur dat de middelen belegt en de mogelijkheid om relatief kleine bedragen in aandelen te beleggen. Door de grote hoeveelheid middelen waarover de effectenbeleggingsmaatschappij beschikt heeft zij in Nederland een betrekkelijk grote invloed op de koersvorming, hetgeen grote en veelal nadelige gevolgen kan hebben voor de individuele belegger. Hiertegenover staat dat zij ook een egaliserende invloed op het koerspeil kan hebben. Een gevaar is, dat in de toekomst de effectenbeleggingsmaatschappijen een steeds grotere macht zullen krijgen. Indien zij deze macht gaan gebruiken zijn de consequenties nog niet te overzien. De fiscale faciliteiten van de effectenbeleggingsmaatschappij omvatten een vrijstelling van belasting van de ontvangen dividenden en een belastingvrije reservering in de koersverschillen-reserve.

Ba V - 3a
E 324.24

Maandblad voor handelswetenschappen, oktober 1961

The Economic Appraisal of Investment Projects

Grant, J. M. c. B. — Na een korte beschouwing van enkele methoden ter waardering van investeringsprojecten, wordt de voorkeur gegeven aan methoden waarbij de netto opbrengsten tegen de tijd worden gewogen, met name die van de rendementsgraad en de contante waarde. Nagegaan wordt tot welke verschillen in uitkomst de toepassing van beide genoemde methoden aanleiding kan geven: in de eerste plaats blijkt dat, in tegenstelling tot de methode welke op de contante-waardeberekening berust, die van de rendementsgraad de „grootte” van het investeringsproject niet tot uitdrukking kan brengen, hetgeen in geval van vermogenskrapheid van essentieel belang kan zijn. Een ander punt hetwelk tot verschillen aanleiding kan geven, is dat beide methoden impliciet aannemen dat de opbrengsten geherinvesteerd kunnen worden tegen een onveranderde rentevoet resp. rendementsgraad. Opgemerkt wordt dat, indien de projecten onder beschouwing slechts een beperkt deel van het investeringsbudget opeisen en indien de geschatte rendementsgraad die welke voor andere projecten zijn berekend, benadert, de veronderstelling van herinvestering tegen gelijke rendementsgraad juist mag worden geacht. Wordt één van beide voorwaarden niet vervuld, dan geeft de auteur de voorkeur aan de contante waarde berekening of wel dient de methode van de rendementsgraad zodanig te worden gewijzigd dat wordt gebroken met de veronderstelling dat bij herinvestering der opbrengstenstroom een onveranderde rendementsgraad wordt verkregen, hetgeen een gewijzigde berekening ten gevolge heeft. Het betoog wordt aan de hand van enkele voorbeelden nader geïllustreerd.

Ba V - 7

The Chartered Accountant in Australia, 20 juni 1961

E 641.26 : E 241.4

Return on Investment. Der Ertrag des investierten Kapitals

Zimmermann, Dr. G. — In dit op bepaalde punten uitvoerige artikel wordt een algemeen overzicht gegeven van de methoden van bepaling van de winstgevendheid van investeringen. Onderscheid wordt gemaakt tussen methoden welke de netto-opbrengstenstroom tegen de tijd wegen en die welke met de spreiding in de tijd geen rekening houden. Vervolgens wordt nagegaan onder welke voorwaarden beide methoden tot gelijk resultaat kunnen komen. Aangezien in de praktijk aan deze voorwaarden meestentijds niet zal worden voldaan, dient tegenover dit resultaat een zekere terughoudendheid in acht te worden genomen. Uitvoerig wordt stilgestaan bij de mogelijkheden welke de payback-periode (restitutietermijn) biedt ter bepaling van de opbrengst der investering: bij projecten met een economische bruikbaarheidsduur van meer dan 20 jaar benadert de reciproke-waarde van de restitutietermijn de rendementsgraad van de investering. De auteur is geen voorstander van het gebruik der payback-periode in bovenbedoelde zin, doch meent voor deze methode wel een toepassingsmogelijkheid te zien bij de globale beoordeling van het risico dat het realiseren van een investeringsproject medebrengt. Bij het onderzoek naar de praktische bruikbaarheid der verschillende methoden wordt onderscheid gemaakt tussen berekeningen voor nieuwe projecten en reeds bestaande installaties enerzijds en tussen de planning en de controle anderzijds. Om praktische redenen wordt de toepassing van de (tegen de tijd gewogen) rendementsgraadmethode uitsluitend ter beoordeling van nieuwe projecten aanbevolen en wordt bij de na-controle de voorkeur gegeven aan een jaarlijkse netto-opbrengstberekening in absolute bedragen. Aangezien de rendementsgraad betrekking heeft op de gehele aanwendingsduur van het investeringsgoed, dienen afwijkingen welke zich in bepaalde jaren voordoen, over meerdere te worden verdeeld.

Ba V - 7

Die Wirtschaftsprüfung, 15 juli 1961

E 641.26 : E 241.4

VI. LEER VAN DE ORGANISATIE

Which? The catalyst

Brook, C. — Het werk van de Consumer Advisory Council of the British Standards Institution en de Consumers' Association begint invloed uit te oefenen op de kwaliteit van consumptiegoederen. Sinds oktober 1957 werden door de Consumers' Association, in het tijdschrift Which, 130 verslagen over onderzochte artikelen gepubliceerd. Deze verslagen hebben betrekking op bijna 2000 artikelen. De reacties van de fabrikanten op de publicaties waren zeer verschillend. Van degenen die reageerden was een kleine minderheid van oordeel dat de enig juiste test de markt is en een iets groter aantal was van mening dat de grote bedragen welke aan speurwerk werden besteed garandeerden dat het desbetreffende artikel beter was dan van andere fabrikanten. Een derde groep meende dat de door haar gemaakte produkten niet in aanmerking kwamen voor een vergelijkend onderzoek terwijl een vierde groep mededeelde dat het artikel niet meer in productie was. De grootste groep evenwel was benieuwd naar nadere informatie ter beantwoording van de vraag

waarom de beoordeling van de organisatie afweek van het eigen oordeel. Een deel van deze groep berichtte later welke stappen waren genomen ter verbetering van het produkt. Een zesde groep tenslotte was verontwaardigd dat haar produkt niet in het onderzoek was betrokken.

De activiteiten van de Consumers' Association hebben niet tot gevolg gehad dat zij door belanghebbenden in rechte werd aangesproken. Over het algemeen tonen de fabrikanten begrip voor het aanbod van de organisatie om het door haar gegeven gunstige oordeel voor reclamedoelinden te gebruiken.

Ba VI - 15
E 021.3

The Manager, juli 1961

Management looks at Computopia

Brown, D. — De schrijver werpt een blik in het land waarheen de profeten van de elektronische informatie-verwerking ons leiden en vraagt zich daarbij af hoever de ontwikkeling op dit gebied in 1970 zal zijn gevorderd. Aangenomen kan worden dat er veranderingen in de personeelsbezetting optreden. In de administratie en in de produktie zal als gevolg van de automatisering minder behoefte aan ongeschoolde en zelfs aan geschoolde arbeiders bestaan. Daarentegen zal er meer behoefte zijn aan personeel dat de computers bedient zoals bv. programmeurs en technici. In 1970 zal de ontwikkeling van de elektronische apparatuur nog niet zover zijn gevorderd dat deze een deel van de taak van de bedrijfsleiding kan overnemen.

De snelste ontwikkeling is te verwachten op het gebied van de communicatie. Aan de zijde van de bedrijfsleiding bestaan nog bezwaren tegen de toepassing van een omvangrijke apparatuur in verband met de hoge vaste kosten van dergelijke installaties en een mogelijke vermindering van de flexibiliteit van het bedrijf als gevolg van de hoge kosten welke vervanging van de apparatuur, door andere meer op de nieuwe behoeften afgestemde machines, met zich brengt. Verwacht mag worden dat de bezwaren van de bedrijfsleiding worden overwonnen. Over blijft dan echter nog het sociale probleem van de, op korte termijn gezien, geringere werkgelegenheid voor een deel van de werknemers.

Ba VI - 23
E 738.4

The Controller, juli 1961

VII. LEER VAN DE ARBEIDSVOORWAARDEN

Herziening van de rechtsvorm der onderneming

Hellma, Prof. Mr. H. J. — Over de hervorming van de structuur van de onderneming is de laatste tijd zeer veel geschreven. Vaak wordt gesteld, dat de arbeiders een recht op medezeggenschap toekomt omdat zij lidmaten zijn van de arbeidsgemeenschap, die de onderneming vormt. De schrijver ontkent de juistheid van deze redenering; de meest natuurlijke vorm van gemeenschap is het gezin; toch zal niemand kunnen stellen, dat uit dezen hoofde aan de kinderen medezeggenschap toekomt. Bovendien is het merkwaardig, dat, terwijl de arbeidsgemeenschap er van nature is in het kleine bedrijf, men juist de arbeiders medezeggenschap wil geven in die grote bedrijven, waar door de omvang van het bedrijf de arbeidsgemeenschap verloren dreigt te gaan.

In onze op de vrije concurrentie gebaseerde maatschappelijke orde moet de onderneming, die een strijdorganisatie is, een hiërarchische structuur hebben. Het is dan ook onjuist om de arbeiders, zoals door sommigen wordt voorgesteld, een plaats te geven in het college van commissarissen, waar zij over het beleid van de directie moeten oordelen.

De Wiardi Beckman Stichting acht het gewenst dat het college van commissarissen tripartiet wordt samengesteld: $\frac{1}{3}$ van de leden behartigt dan het belang van de aandeelhouders, $\frac{1}{3}$ dat van de arbeiders en $\frac{1}{3}$ het algemeen belang. De schrijver heeft veel kritiek op deze gedachte; o.a. stelt de auteur dat volgens de huidige jurisprudentie de commissarissen niet tot taak hebben bepaalde groepsbelangen te behartigen, maar dat zij het belang van de vennootschap moeten verzorgen.

De slotconclusies van de schrijver luiden: een diepgrijpende herziening van de rechtsvorm der onderneming is niet nodig; de rechtsgrond voor een medebestuurrecht van de arbeiders is onvoldoende aangetoond; een goede verstandhouding tussen ondernemers, vermogensverschaffers en arbeiders is uiterst gewenst, maar kan niet door een wet geforceerd worden.

Ba VII - 4
E 641.216.2

Maatschappij-Belangen, juli 1961